

živini pokladajo, — če se turšična slama s stebli vred na drobno reže, v vodi namaka, — žitne pleve skerbno porabljujejo, — slama za rezanco reže, tista pa, s katero se je po navadi nastiljalo, naj se živini poklada, senó pa le po redkoma od časa do časa po malem kermi. Več naj se ga le takrat daje, kadar je že korenstva zmanjkalo, in če se bo živina tako kermila, jo bomo brez vsega strahu lahko čez zimo prerediti.

Končaje današnji spis naj opomnim še pomoči za spomlad.

Ker je letošnja suša večidel deteljša pokončala, bi bilo prav, ako bi bili kmetovavci v jeseni ob pravem času dovelj reži na svoje njive nasejali, kar so „Novice“ že unkrat priporočevale, ktero bi spomladi konca malega travna in v začetku majnika kosili in živini za srovo klajo pokladali. — Ker je žito letos precej po ceni, bi se to brez velike škode storiti dalo, in če bi reži spomladi živini za srovo klajo tudi kositi treba ne bilo, bi se tudi lahko pustila dozoriti.

S tem sklenem svoj predlog in želim, da bi se ga gospodarji, kateri niso letos obilo sená nakosili, z veseljem poprijeli, da bi jim ne bilo treba svoje živine po majhni ceni prodajati in spomladi pa ob rali drago kupovati. Gotovo cenejše klaje si ne more kmetovavec, kteremu dragega sená pomanjkuje, omisliti, kakor če svoji živini slamo z drobnom in rezanco zmešano čez zimo poklada, kakor sem mu gori nasvetoval in priporočal.

Zastran bukev v Vodnikov spomin.

Leta 1758, 3. dné mesca februarja je bil rojen Valentin Vodnik, kateri si je kot slovensk pevec in izverstno učen mož toliko zaslúg za domovino nabral. Tega učenega moža sposobno častiti in mu postaviti spomin po vsih domačih slovestvenih in učenih možeh, sem sklenil, do njegovega rojstnega dnéva, to je do 3. februarja 1858, bukve sta namen (Album) izdati. Že v zboru zgodovinskega društva sem 5. t. m. o tem govoril in se obnem sedaj na vse slovenske pisatelje. „Bukve v spomin Vodnika“ bi po mojem naménu obsegale: 1. kaj, iz česar bi se dalo govoriti o Vodniku, njegovem življenji, njegovem značaju, njegovi slovestveni in duševni delavnosti ali njegovi rodbini — in sicer o tem, kar se njega več ali menj dotika; 2. je pa tudi namen teh bukev, da bodo ob enem v slavo našega slavnega prednika Antologia, to je venec, v kterega bodo izvirni izdelki vsih na Krajskem rojenih, na Krajskem živečih ali za Krajsko marljivih pisateljev krašne, dišeče cvetlice povezane, v kterih pretečeni čas sedanjemu v roko séga.

Prosim tedaj, mi za omenjene bukve po možnosti kmalo kaj poslati, in zlasti v dosego tega, kar je v 2. rečeno, prosim uljudno, da mi kar gotovo slednji pisavec omenjene verste kak izdelek svoje roke in svoje glave blagovoljno pošlje. Izdelki nej so slovenski ali nemški, v verzih ali prózi, in gledé zapopáda lepoznanstveni, zgodovinski ali naravoslovski.

Da bo mogoče, bukve o pravem času izdati, je treba, da izdelke saj do srede mesca decembra prejmem.

Če bi kaj dnarjev potem ostalo, ko bi bile bukve poprodane, bi se ta ostanek v kak prikladen namen obrnil.

Svesto upam, da se bo dalo z „zedinjenimi močmi“ kaj ličnega in popolnega doseči. Dr. E. H. Costa.

Poméni zgodovinskega društva v mescu oktobru 1857.

V 17. zboru društva je zabernil tajnik pričujoče na „Mittheilungen“ za mesec avgust in kar je v njih; potem je omevil tajnik obširnejega dela našega rojaka, dr. Konstantin Wurzbacha, iz kterega se previdijo

zgodovinsko-zemljopisne dela v letu 1855, ktere krajnsko deželo zadévaajo, in je opomnil ob enem, da se dá iz profesor Karajan-ovega govora, ki je v sejnih priobčbah c. kr. dunajske akademije znanost natisnjen, da je zgodovinski razred té akademije v letu 1856 7 bukev (blizu 318 polá) na svitlo dal, v kterih je mnogo učenih in izverstnih izdelkov brati, pa da je naša dežela v njih, kar njo utiče, čisto pozabljena.

Gosp. Nečásek, vodja ljubljanske gimnazije, je napredoval svoje priobčjenja o imenovaní gimnazii od leta 1654 do 1660, iz kterih kratko posnamemo:

V letu 1654 je bilo mnogo učencov, kateri so prepozno — nekteri še le v mescu decembru — iz vakanc prišli; mogli so v nižji šoli ostati in še druge kazni terpéti. V višjih razredih so se mogli mnogi učenci zavoljo večkratnega ponočnega rogoviljenja, v nižjih pa zavoljo prepovedanega kopanja pokoriti. — Iz šole iztirovali so učence po trojnih stopnjah. Ali je bilo samo dotičnemu razredu, ali v vsih razredih ali pa očitno z načertom (programom) oklicano, da mora ta ali uni šolo zapustiti.

Kakor današnje dni, tako je bilo tisti čas tudi krivih prerokb slišati. Za dan sv. Klare (11. avgusta) je bilo ljudstvu mraknjenje sonca in več družih nesreč prerokovanih; pa vendar (!) niso učencem tisti dan šole pregledali. Prerokbe so bile lažnjive. — Ker se je marsikdo šolskih pričeval krivo posluževal, so jih učencem dajali, kadar so jih silno potrebovali. V začetku léta in tudi večkrat so romali učenci na Rožempoh in so potoma rožni kranc glasno molili. — Tisti čas so učenci v znanostih in vérozakonskih ozirih začeli napredovati. Tri leta pred ni namreč ne eden k Jezuitom šel; leta 1654 pa so šli 3; brez téh je šel 1 k Bernardinom, 1 k Franciškanom in 1 k Avguštincom. 24. decembra 1655 so učence domú spustili, ker jih je bilo sila ubožnih in so mogli iti, si živeža nabérati.

Po šegi tistega časa so se učenci tudi v komedijah itd. urili, in so tudi, igraje „das Paradies“ (raj) nekoliko čez mejo raja mahnili. Zavoljo tega so bile takošne igre pozneje bolj rédke in leta 1656 šestošolcom prepovedane. — Pa v letih od 1657 do 1660 je bilo kaj takega dovoljeno. — Léta 1616 je bilo po tadanjem deželnem poglavarstvu naznanjeno, da ne more nihče v šole priti, kdor nima s čim živéti. To je več učencov, zlasti Kočévarjev, domú zagnalo! — 19. dné novembra (kterega leta?) ni bilo somnja v Ljubljani zavoljo kuge v drugih krajih. — 22. dné marca (kterega leta?) so iméli slovésne volitve nekakih slovíl v spodbado učencov gimnazije. Da bi se namreč učenci pridneje in uspešneje učili, so navadno v začetku vsacega mesca izmed učencov izvolili nekake častnike, kar so imenovali „scriptio pro imperio seu magistratibus creandis.“ Učenci, kateri so se z učenjem najbolje obnašali, so bili namreč izvoljeni kot razni častniki, kateri so se po latinsko imenovali: censor (pregledovavec) decurio (desétnik), decurio maximus (desétnik desétnikov); včasih tudi: imperator (zapovedovavec), praetor (svetovavec). Slednjemu desétniku je bilo nekaj učencov podredjenih, kateri so mu mogli vsakdan odgovarjati, kaj so se učili domá. Desetnike je volil ali desetnik desetnikov ali pa učitelj sam. Prepričati se, ali desetniki svoje dolžnosti spolnujejo ali ne, je preskušal magister (?) nekatere njih slednji dan. Pismene izdelke so desetniki poberali in popravljali, učitelj pa je izdelke desetnikom tihoma popravljaj. Nektere najboljih in najslabejih izdelkov so tudi priča vsih glasno brali. — 16. maja so „v vertu pri mestu“ v pričó deželnega glavarja več igrokazov napravili. — Vsaki razred je imel svojega varha (pervošolci sv. Janeza kerstnika, drugošolci sv. Angelja varha, tretješolci sv. Stanislava, četerošolci sv. Alojzija, pétošolci sv. Franciška Ksav., šestošolci sv. Ignacija. Patron sédmo- in osmošolcov je bil sv. Tomaž Akvinski, kterega gód so slovésno obhajali in ta dan so šli pred vsimi drugimi učenci. — Tadanji prefékt Janez Dolar je bil prestavljen v Pasavo kot učitelj go-